

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

الموجز فی اصول الفقه

تمسک کردن به عام قبل از فحص از مخصص

جلسه ۳۱

استاد وافی

الفصل الرابع: التمسک بالعام قبل الفحص عن المخصص

در شریعت اسلامی متداول است که عام در قرآن یا کلام پیامبر صلی الله علیه وآله ذکر می شود و مخصص و مقید آن در کلام اوصیاء ایشان می آید. بنابراین عقلا درست نیست که قبل از فحص از مقیدات آن به عموم یا مطلق تمسک کنیم.

الفصل الخامس: تخصيص العام بالمفهوم

اگر یک عام باشد و در کنار آن یک دلیل دیگری باشد که دارای مفهوم است، آیا مفهوم آن می تواند عام را تخصیص بزند؟

چون مفهوم دو نوع است، لذا پاسخ این بحث را از دو وجه بررسی می کنیم:

الف - تخصیص عام بوسیله مفهوم موافق:

اتفاق نظر است که این تخصیص جایز است

مثال: زمانی که گفته شود: إضرب مَنْ فی الدار و سپس گفته شود: لا تقل للوالدین أف (مفهوم موافق این

جمله این است که زدن والدین به طریق اولی حرام است)

در نتیجه طبق مفهوم موافق جمله دوم، حرمت ضرب والدین در خانه بدست می آید.

ب - تخصیص عام بوسیله مفهوم مخالف:

مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

مثال: الماء كله طاهر - إذا كان الماء قدر كر لم ينجسه شيء (مفهوم مخالف: إذا كان الماء قليلا، ينجس بملاقاة النجاسة)

ظاهر این است که اگر برتری و قوتی برای یکی از طرفین وجود نداشت، کلام مجمل است ولی اگر

ImamSadiq.tv

وجود داشت به همان عمل می شود. ImamSadiq.tv

الفصل السادس: تخصيص الكتاب بالخبر الواحد

در این باب، سه قول بین اصولیون وجود دارد:

۱- عدم جواز مطلقا

۲- جواز مطلقا

۳- تفصیل:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

الف - اگر آیه سابقه تخصیص خوردن با مخصص قطعی دارد: جایز است.

ب - اگر آیه سابقه تخصیص خوردن با مخصص قطعی ندارد: جایز نیست.

- استدلال قول دوم (جواز مطلقا):

وجه اول: سیره اصحاب عمل به خبر واحد در قبال عمومات قرآن بوده است.

وجه دوم: اگر قائل به عدم جواز شویم، خبر واحد کلا بی فایده می شود زیرا هیچ خبر واحدی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv نیست مگر اینکه خلاف عموم قرآن است.

✓ نظر مصنف در مورد وجه دوم:

مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

این حرف خالی از اغراق نیست، زیرا خبر واحد همیشه مخالف کتاب نیست، بلکه بسیاری از آیات در صدد اصل تشریح هستند و خبر واحد مبین مجملات است نه مخالف و معارض قرآن.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

الفصل السابع: تعقيب الاستثناء للجمل المتعدده

اگر بعد از استثناء جملات متعددی بیاید، در اینکه این استثناء به همه جملات مربوط است یا به جمله اخیر یا اینکه ظهور در هیچکدام ندارد اقوالی است:

۱- استثناء به همه جملات بر می گردد و تخصیصش به جمله آخر به دلیل نیاز دارد.

۲- ظاهر کلام این است که فقط به جمله اخیر بر می گردد زیرا نزدیکتر است.

۳- کلام در هیچ طرفی ظهور ندارد، ولی برگشتش به جمله اخیر متیقن است.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv